

Investeer in de MKB-maakindustrie, investeer in Nederland

3 pijlers voor een
florerende MKB-maakindustrie

Nederland en Europa staan op een economisch en strategisch kantelpunt.

De urgentie is groot en wachten is geen optie. Ingrijpende economische en maatschappelijke veranderingen vinden plaats onder onze neus die grote invloed hebben op onze manier van leven. Voor Nederland is hier en nu het moment om scherp te kiezen. We moeten meer doen en het goede nieuws is dat we de kennis en kunde daarvoor in Nederland hebben. Dat betekent kiezen voor sectoren die waarde creëren én daadwerkelijk kunnen uitvoeren.

De MKB-maakindustrie is daarin onmisbaar: zij ontwikkelt, test, produceert, installeert en onderhoudt de oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen waar Nederland voor staat. Door te investeren in drie 'pijlers', namelijk onze maakketens, arbeidsproductiviteit en talent, maken we die keuzes.

Investeer in de MKB-maakindustrie, investeer in Nederland

Waarom een MKB-maakagenda nu relevant is

Van Draghi naar Wennink naar 'Gemaakt in Nederland!'

Nederland moet productiever en innovatiever worden. Om binnen Europa en de rest van de wereld onze concurrentiekracht overeind te houden, maar ook om onze strategische autonomie te versterken. Dit betekent dat sterke randvoorwaarden voor onze maakindustrie moeten worden neergezet. Hiervoor zijn gerichte investeringen in innovatie, de vakmensen van de toekomst en een aantrekkelijk investeringsklimaat voor ondernemers noodzakelijk. 'Gemaakt in Nederland' is een oproep om onze maakketens, kennis en uitvoeringskracht, ook binnen de Europese context, actief te versterken. Metaalunie wil graag een belangrijke samenwerkingspartner zijn voor de overheid. Om beleid goed te laten landen bij de dagelijkse praktijk van een ondernemer. Bijvoorbeeld daar waar het gaat om de ambitie om onze arbeidsproductiviteit te verhogen en investeringen in innovatie aan te jagen. Metaalunie brengt beleid en uitvoeringskracht samen.

Ketens in de Nederlandse maakindustrie

Nederlandse maakketens (ook regelmatig ecosystemen genoemd) functioneren alleen goed als bedrijven binnen die ketens optimaal samenwerken. Denk aan ketens van kleinere bedrijven die samen ontwerpen, toeleveren, produceren en onderhouden. Maar dit zijn ook ketens van grote bedrijven samen met meerdere MKB-maakbedrijven. In sectoren als halfgeleiders, machinebouw,

energie, defensie, medtech en bouw zijn MKB-maakbedrijven bijvoorbeeld onmisbaar. Zij staan aan de basis van innovatie, zijn wendbaar en in staat snel en flexibel te reageren op de vraag van de klant. Ze dragen bij aan het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen zoals duurzaamheid, infrastructuur en netcongestie, maar ook de versterking van onze defensie. Al deze uitdagingen zijn eigenlijk unieke kansen om de Nederlandse economie te versterken waarbij nauwe samenwerking tussen overheid en ondernemers en ondernemers onderling, de kracht van de keten alleen maar vergroot.

Overheidsbeleid richtte zich de afgelopen jaren vooral op topsectoren en sleuteltechnologieën, met een focus op productinnovatie en het stimuleren van startups. Er is echter te weinig aandacht voor de ontwikkeling en toepassing van innovaties binnen het brede MKB. In de praktijk is het ingewikkeld om het mkb te bereiken. Het is echter van groot belang om de innovatiekracht veel meer in de hele keten en dan met name ook bij het peloton van MKB-maakbedrijven te krijgen. Hoewel de overheid al veel innovatiestimuleringsregelingen aanbiedt, zijn deze vaak moeilijk bereikbaar voor het kleinere brede mkb en sluiten de regelingen ook in de praktijk onvoldoende aan bij de behoeften van de MKB-maakindustrie.

Juist nu is het zaak om, in de geest van het kabinetsmotto Aan de Slag, gericht te investeren in wat Gemaakt in Nederland duurzaam versterkt!

koninklijke
metaalunie

**Maak arbeids-
productiviteit
nationale
prioriteit**

**Versterk
onze maak-
ketens en ons
ondernemers-
klimaat**

**Investeer
in de MKB-
maakindustrie,
investeer in
Nederland**

**Investeer in
talent!**

KIES! VOOR DEMARKT IN
NEDERLAND

Metaalunie onderscheidt drie fundamentele pijlers die laten zien wat nodig is om Nederland sterk, weerbaar en toekomstbestendig te houden.

Pijler 1: **Versterk onze maakketens en ons ondernemersklimaat**

Een sterke economie valt of staat met sterke ketens van bedrijven en samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers. Daarom vragen wij om een industriebeleid waarin keuzes worden gemaakt. Keuzes voor specifieke sterke sectoren waarin Nederland, ook in relatie tot de gehele Europese industrie, sterk is en die strategische Nederlandse waardeketens versterkt en ruimte geeft aan productie. Maar ook een industriebeleid dat knelpunten als netcongestie, regeldruk en ruimtetekort gericht aanpakt. Als Nederland zijn strategische relevantie wil behouden en uitbouwen, dan moet innovatiebeleid gericht zijn op het versterken van onze sterke maakketens. Waarin MKB-bedrijven en grote bedrijven intensief samenwerken en elkaar versterken.

Pijler 2: **Maak arbeidsproductiviteit nationale prioriteit**

Meer werken is niet de oplossing om onze brede welvaart in stand te houden. Slimmer werken is dat wel. Meer doen met minder mensen betekent investeren in arbeidsproductiviteit.

Die groeit niet vanzelf: daarvoor zijn innovatie, digitalisering, automatisering en praktische toepassing op de werkvloer nodig. Veel MKB-maakbedrijven willen wel versnellen, maar hebben behoefte aan toegankelijke programma's, uitvoerbare regelingen en ondersteuning die direct aansluit op hun praktijk. Te veel regelingen zijn toepasbaar voor grote bedrijven en bieden geen ruimte voor maatwerk. Door mkb-toepasbare regelingen kunnen we het brede peloton van bedrijven vooruithelpen die de basis voor onze brede welvaart zijn. Dit vergroot onze productiviteit, concurrentiekracht en weerbaarheid.

Pijler 3: **Investeer in talent**

Zonder vakmensen geen transitie, geen innovatie en geen productie. Daarom is het nodig dat onderwijs, bedrijfs- vakscholen en arbeidsmarktbeleid veel sterker aansluiten op de praktijk van MKB-maakbedrijven. De arbeidsmarkt vraagt in rap tempo nieuwe vaardigheden. Maar ons onderwijs is op die wendbaarheid nog niet toegerust. Leven Lang Ontwikkelen is cruciaal om mensen inzetbaar te houden, te reskillen en nieuw talent voor techniek te behouden.

Concrete oplossingen per pijler

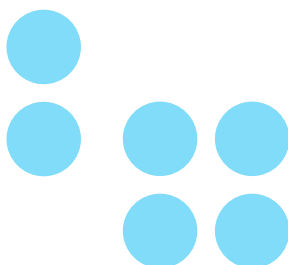
Pijler 1.

Versterk onze maakketens en ons ondernemersklimaat

De kracht van Nederland zit in de keten! De kracht van de maakketens bepaalt onze internationale concurrentiepositie en strategische onafhankelijkheid. Maatregelen om onze maakindustrie te versterken, moeten bedacht worden vanuit de gedachte om het peloton van MKB-maakbedrijven binnen de maakketens in staat te stellen om blijvend te kunnen innoveren.

Welke concrete oplossingen zijn er?

- Volg de lijn in het Rapport Wennink als het gaat om strategische sectoren en 1,5% productiviteitsgroei, maar zorg dat het mkb de basis is voor sterke maakketens. Een sterke keten bouw je vanuit de wortels, niet vanuit de top.
- Richt het industriebeleid nadrukkelijk op de toepassing van technologie in bedrijven. Kies hierbij voor de volgende sleutelketens:
 - **Defensie & strategische autonomie:** koppel investeringen aan Nederlandse productie (nu slechts 20% binnenlands). Zet bijvoorbeeld (een deel van) de totale NAVO-norm in voor programma's die defensiemateriaalproductie en infrastructuurinvesteringen koppelen aan Nederlandse toeleverketens.
 - **Chips & halfgeleiders:** besteed extra aandacht aan de sterke Nederlandse toeleverketens.
 - **Energie & maritiem:** stimuleer circulariteit, digitalisering en duurzaamheid.
 - **Agrotechniek & machinebouw:** creëer ruimte voor innovatie en export.
 - **Medische technologie:** zet meer in op innovatie en R&D. En koppel deze aan productie in Nederland.
- Sluit aan bij het Europese industriebeleid. Waar-in willen we als Nederlandse industrie binnen de Europese context een onmisbare rol spelen en hoe blijven we strategisch relevant? Gemaakt in Nederland betekent nadrukkelijk ook 'Gemaakt in Europa'.

Een ondernemersklimaat dat stabiel is en uitgaat van vertrouwen

- Voer een drempelwaarde voor regelgeving in van 25 medewerkers voor kleine mkb-bedrijven, met lichtere of geen eisen waar dat kan. Hiermee neemt de regeldruk enorm af voor het kleine mkb en is er meer tijd en kapitaal voor innoveren en ondernemen.
- Voer naast woningbouw ook regie op ruimte voor ondernemers. Juist de uitbreiding van toekomstbestendige bedrijventerreinen is onmisbaar voor onze werkgelegenheid, innovatie en vakopleiding.

Versnel de energietransitie en daarmee de strategische onafhankelijkheid

- Een stevige grondstoffenpositie voor Nederland door te investeren in circulaire maakindustrie.
- Uitbreiding en slimmer gebruik van het net door belemmeringen versneld weg te nemen. Stimuleer regionale flexibiliteitstenders, accepteer meer risicobereidheid bij netbeheer zowel technisch als bij het afsluiten van flexcontracten, en vereenvoudig regelgeving en procedures, onder meer voor de plaatsing van assets voor de meter.

SYSTEM STATUS		TEMPERATURE	
UNIT 1	ON	TEMP 1	85.5°C
UNIT 2	ON	TEMP 2	85.5°C
UNIT 3	ON	TEMP 3	85.5°C
UNIT 4	ON	TEMP 4	85.5°C
UNIT 5	ON	TEMP 5	85.5°C
UNIT 6	ON	TEMP 6	85.5°C
UNIT 7	ON	TEMP 7	85.5°C
UNIT 8	ON	TEMP 8	85.5°C
UNIT 9	ON	TEMP 9	85.5°C
UNIT 10	ON	TEMP 10	85.5°C
UNIT 11	ON	TEMP 11	85.5°C
UNIT 12	ON	TEMP 12	85.5°C
UNIT 13	ON	TEMP 13	85.5°C
UNIT 14	ON	TEMP 14	85.5°C
UNIT 15	ON	TEMP 15	85.5°C
UNIT 16	ON	TEMP 16	85.5°C
UNIT 17	ON	TEMP 17	85.5°C
UNIT 18	ON	TEMP 18	85.5°C
UNIT 19	ON	TEMP 19	85.5°C
UNIT 20	ON	TEMP 20	85.5°C

Pijler 2.

Maak arbeidsproductiviteit nationale prioriteit

De groei van de arbeidsproductiviteit loopt al jaren achter, terwijl juist hier de sleutel ligt voor onze economische groei, het oplossen van personeelstekorten en investeren. Als we de afgelopen 10 jaar de 1,5% productiviteitsgroei hadden gehaald zoals aanbevolen door Wennink, dan was onze economie 100 miljard euro groter geweest. Met name het brede peloton van MKB-maakbedrijven wil een grote sprong maken door digitalisering, automatisering en toepassing van nieuwe technologie. Veel MKB-maakbedrijven willen wel versnellen, maar hebben behoefte aan toegankelijke programma's, uitvoerbare regelingen en ondersteuning die direct aansluit op hun praktijk. De overheid speelt hierin een belangrijke rol door gerichte programma's per sector aan te bieden en fiscale instrumenten te versterken, waardoor investeren voor ondernemers aantrekkelijker wordt. Alleen dan benut je de kracht van de gehele economie en halen we de doelen zoals geformuleerd in het rapport Wennink. Dit vraagt een andere manier van innovatiestimulering vanuit de overheid en dus hervorming van het instrumentarium.

Welke concrete oplossingen zijn er?

Benoem arbeidsproductiviteitsgroei expliciet als doel in het Industriebeleid en richt programma's per sleutelketen (zie onder 1) in naar het voorbeeld van Project Beethoven (halfgeleiders/chipindustrie).

- Zorg dat MKB-maakbedrijven sneller automatisering, digitalisering, robotisering en AI gaan gebruiken. Doe dat door gerichte programma's per sector op te zetten, die bedrijven heel praktisch helpen met:
 - Het verbeteren en vernieuwen van hun productieproces (mens, organisatie én techniek samen) en het toepassen van nieuwe oplossingen in robotisering, automatisering, digitalisering en AI.
- Versterk fiscale prikkels voor mkb-investeringen in technologie :
 - Stel de WBSO ook open voor innovatie van productieprocessen en financier dit deels vanuit de extra middelen om de NAVO-norm te halen (opschaling productiecapaciteit is daarvoor essentieel).
 - Voer een Technologische Investeringsaftrek in voor mkb-bedrijven. Maak het mogelijk om investeringen in het productieproces onder de fiscale investeringsaftrek te laten vallen. Dit zorgt voor een snellere terugverdientijd en stimuleert daarmee investeringen in productietechnologie.

Pijler 3.

Investeer in talent

Meer instroom van mensen vanuit het onderwijs waar de arbeidsmarkt behoefte aan heeft, is essentieel. De komende jaren is er een tekort aan bijna 60.000 technische vakmensen. Daarnaast vraagt het voortdurend ontwikkelen en reskillen van de beroepsbevolking extra aandacht. Leven Lang Ontwikkelen (LLO) is daarbij een harde noodzaak om medewerkers inzetbaar te houden in een dagelijkse praktijk en economie die continu verandert.

Het grote tekort aan vakmensen in de MKB-maakindustrie is een structurele bedreiging voor ons verdienvermogen. Zolang het beroepsonderwijs aanbodgestuurd blijft in plaats van vraaggestuurd, worden deze tekorten niet opgelost. Metaalunie kiest daarom expliciet voor een stelsel waarin de praktijk en loopbaanvrijheid leidend zijn. Kortom: dat jouw studie is toegespitst op wat je nodig hebt en dat je er niet alleen nu, maar ook voor de toekomst wat aan hebt.

Welke concrete oplossingen zijn er?

De overheid staat aan de lat om meer publiek private samenwerking binnen het (beroeps)onderwijs structureel te verankeren, bedrijfsvakscholen een volwaardige positie te geven en het onderwijsaanbod sterker te richten op sectoren met tekorten, zoals techniek.

- Maak LLO structureel, praktijkgericht en publiek-privaat georganiseerd en richt subsidieregelingen, eventueel samen met de O&O-fondsen, op trajecten die direct gekoppeld zijn aan werk. Investeer meer in begeleiding op de werkvloer en ondersteuning van werkgevers, zodat leren en ontwikkelen leiden tot innovatie en hogere arbeidsproductiviteit.
- Onderwijs, ondernemers en overheid moeten als gelijkwaardige partners gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor de inrichting en uitvoering van praktijkgerichte opleidingen. Formaliseer de positie van het praktijkgericht onderwijs in de vorm van bedrijfsvakscholen en geef bedrijfsvakscholen een volwaardige positie.
- Maak praktijkgericht opleiden de ruggengraat van het mbo en veranker dit in de bekostiging en wetgeving. Het is van groot belang om nu echt te kiezen voor een arbeidsmarktfactor in het aanbod van opleidingen, hogere bekostigingsfactor voor technische opleidingen en structurele bekostiging van hybride publiek-private opleidingstrajecten.
- Positioneer Werkcentra als toegangspoort tot een publiek-private uitvoeringsstructuur, waarin sectoren structureel zijn verbonden aan scholing, matching en begeleiding. Verbind hierbij expliciet bestaande initiatieven zoals de Techniekroute vanuit het Aanvalsplan Techniek, zodat één samenhangend systeem ontstaat voor instroom, doorstroom en werk-naar-werk.
- Veranker techniek structureel in het funderend onderwijs, borg doorlopende profielen van vmbo/vo naar mbo en hbo en stuur actief op instroom in technische opleidingen.

“Als Nederland wil bouwen aan strategische autonomie, innovatiekracht en een duurzaam verdienvermogen, dan moet de MKB-maakindustrie centraal staan in de plannen voor de komende jaren.”

Mark Helder,
Voorzitter Koninklijke
Metaalunie

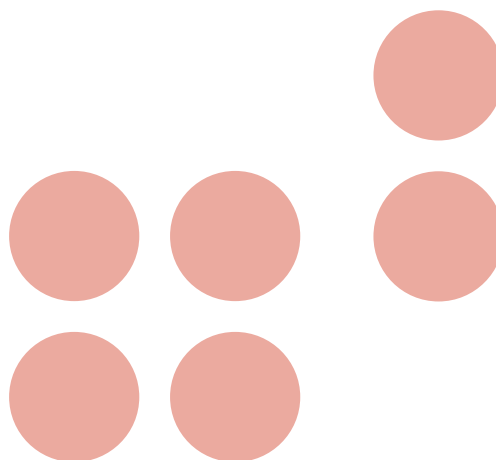
Oplossingen zijn er, nu de uitvoering

De oplossingsagenda ligt er al: ketenversterking, productiviteitsgroei en talentontwikkeling. Die agenda realiseren we als overheid en ondernemers samen door een aanpak die de uitvoeringspraktijk centraal zet. Koninklijke Metaalunie signaleert niet alleen knelpunten, maar draagt vooral concrete oplossingsrichtingen per pijler aan zodat we sneller resultaten kunnen boeken voor brede welvaart, strategische autonomie en een internationaal relevante positie.

Metaalunie als partner

Metaalunie wil nadrukkelijk samenwerkingspartner zijn in de uitvoering van deze agenda. Door landelijke maar ook tientallen regionale samenwerkingen zit onze branche in de haarvaten van de essentiële uitvoeringskracht en innovatiekansen.

Ons aanbod is helder: benut de kennis, het bereik en de praktijkkracht van de MKB-maakindustrie om beleid sneller werkbaar en effectiever te maken.

**koninklijke
metaalunie**

**Samen voor een sterke
MKB-maakindustrie**

Einsteinbaan 1
3439 NJ Nieuwegein

info@metaalunie.nl
www.metaalunie.nl
Telefoon 030 - 605 33 44